

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра туристичного та готельно-ресторанного бізнесу

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
Герасименко В.Г.

“ ___ ” _____ 20__ р.

ВИПУСКНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 242 Туризм

за темою:

Перспективи розвитку сільського зеленого туризму
в Одеському регіоні

Виконавець

студент факультету міжнародної економіки

Русова Анастасія Вадимівна

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник

д.е.н., доцент

_____
(науковий ступінь, вчене звання)

Лебедєв І.В.

_____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Одеса 2018

ЗМІСТ

стр.

ВСТУП.....		3
РОЗДІЛ 1.	Законодавчі та теоретичні аспекти розвитку зеленого сільського туризму.....	6
1.1.	Умови розвитку та сільського «зеленого» туризму в регіоні.....	6
1.2.	Потенціал розвитку сільського зеленого туризму в Одеському регіоні.....	18
РОЗДІЛ 2.	Аналіз господарської діяльності туристичної фірми «Отдых на славу»	33
2.1.	Загальна характеристика діяльності туристичної фірми «Отдых на славу»	33
2.2.	Аналіз фінансово-господарської діяльності турфірми «Отдых на славу»	36
2.3.	Маркетингова діяльність турфірми «Отдых на славу»	41
РОЗДІЛ 3.	Розробка туристичного продукту сільського зеленого туризму «Отдых на славу»	47
3.1.	Обґрунтування розробки турпродукту сільського зеленого туризму	47
3.2.	Заходи щодо розвитку кадрового потенціалу в туристичному підприємстві	54
ВИСНОВКИ		62
Список літератури		64

ВСТУП

Актуальність теми. Сільський туризм в даний час знаходиться на піку популярності в Європі. Серед факторів, що впливають на розвиток сільського туризму, слід виділити: зростання мобільності громадян за рахунок збільшення кількості особистого транспорту; більш ефективна організація вільного часу (вихідні, більш часті і короткі канікули); зростання динамічності і рівня стресів у сучасного міського життя; різноманітність і зростання якості туристичних послуг, пропонованих в сільській місцевості; орієнтація туристів на невеликі і комфортабельні засоби розміщення; активне проведення часу поза міськими зонами (екскурсії, прогулянки, специфічні види спорту); підвищений інтерес до культурних цінностей, традицій, місцевим свят. На сьогоднішній день конкурентний ринок послуг сільського туризму становить 15% усього туристичного руху, і цей відсоток постійно збільшується. Сільський зелений туризм - це реальна можливість диверсифікації української сільської економіки, підтримки стабільного розвитку нашої держави, збереження культурної та історичної спадщини. І в той же час це можливість для туристичних підприємств зайняти свою конкурентну нішу на ринку послуг. Однак в регіонах України існують вагомні перешкоди для розвитку даного напрямку туризму, а саме: відсутність сприятливого нормативно-правового та інформаційного забезпечення, державної та фінансової підтримки, недостатня маркетингова діяльність, - що призводить до погіршення споживчих характеристик послуг. Все це, виникає нагальна потреба досліджень проблем формування конкурентоспроможного туристичного продукту в діяльності турфірм в Одеському регіоні.

Мета і завдання випускної роботи. Метою випускної роботи є дослідження і обґрунтування науково-прикладних підходів до формування конкурентоспроможного туристичного продукту сільського зеленого туризму в діяльності туристичного підприємства в Одеському регіоні. Досягнення поставленої мети забезпечується виконанням наступних взаємопов'язаних

завдань:

1. Проаналізувати науково-теоретичні та законодавчі аспекти розвитку сільського зеленого туризму.
2. Визначити основні умови розвитку та сільського зеленого туризму в регіоні.
3. Надати характеристику діяльності туристичної фірми «Отдых на славу».
4. Провести аналіз фінансово-господарської діяльності турфірми «Отдых на славу».
5. Дослідити маркетингову діяльність та основних споживачів послуг туристичного підприємства.
6. Обґрунтувати доцільність формування туристичного продукту на ринку сільського зеленого туризму.
7. Сформулювати заходи щодо розвитку кадрового потенціалу в туристичному підприємстві «Отдых на славу».

Об'єкт і предмет дослідження.

Предмет дослідження - сукупність науково-теоретичних, методологічних і практичних аспектів розвитку сільського зеленого туризму в регіоні.

Об'єктом дослідження є процеси формування туристичного продукту сільського зеленого туризму в туристичній фірмі «Отдых на славу».

Методи дослідження. Дослідження виконані на основі фактичних матеріалів і літературних джерел, які стосуються конкурентоспроможності та розвитку послуг сільського зеленого туризму в Україні, а також власних спостережень. Основними методами дослідження є:

- а) логічні та емпіричні методи;
- б) математичного моделювання, порівняння, аналіз, синтез;
- в) економіко-статистичний метод тощо.

Інформаційна база дослідження. Теоретичну базу досліджень становлять роботи вітчизняних і зарубіжних фахівців з проблем туристичної діяльності, конкурентоспроможності послуг, менеджменту, маркетингу, розвитку сільського зеленого туризму, економічного аналізу. Найбільш повно ці проблеми розкриті в роботах: Герасименко В. Г., Давиденко І. В., Кудли Н., Кравцова С. С., Михайлюк Е. Л., Нездоймінова С. Г., Шимечко Г. Ї., Липчук В. В. та ін. Інформаційною базою дослідження також були матеріали регіонального проекту «Туризм як каталізатор економічного розвитку сільських територій» (2014-2016), статистичні дані, монографічні дослідження, наукові статті опубліковані в періодичних виданнях та в збірниках науково-практичних конференцій, а також матеріали, отримані в результаті господарської діяльності туристичної компанії «Отдых на славу».

ВИСНОВКИ

З огляду на специфіку нашої країни, перш за все велике розмаїття регіональних і місцевих умов і на основі дослідження зарубіжного досвіду розвитку сільського туризму доцільно, щоб при розробці напрямів розвитку сільського туризму розглядалися різні можливі моделі сільського зеленого туризму. У випускній роботі запропонована найбільш ефективна модель розвитку туристичного продукту сільського зеленого туризму на півдні Одещини для туристичного підприємства «Отдых на славу» і визначені необхідні умови її реалізації.

1. В роботі виявлено, що для розвитку підприємницької діяльності в сфері регіонального сільського зеленого туризму в більшості випадків характерна висока ступінь конкуренції.

2. Відзначено, що формування конкурентоспроможних послуг сільського зеленого туризму диктується ступенем розвитку туристичного ринку, складністю роботи на ньому. Будучи найбільш чутливим індикатором активності підприємства, вона визначає багато маркетингові характеристики: обсяг і умови продажу, ціни, методи реклами, стимулювання збуту і т.д. Крім того, через призму взаємовідносин між конкурентами найбільш швидко і чітко проявляються зміни, що відбуваються на ринку, так як саме суперництво є основним двигуном ринкових процесів.

3. За результатами проведеного аналізу господарської діяльності туристичного підприємства «Отдых на славу» за 2015 - 2016 рр. було виявлено що рентабельність виробничої діяльності як у 2015, так і у 2016 році більше одиниці. Це свідчить про те, що підприємство покриває витрати та отримує прибуток. Але ця тенденція зменшується, тобто у 2015 року – 1,5, а у 2016 – 1,4.

4. Дослідження маркетингової діяльності турфірми свідчить про позитивну динаміку та цільові сегменти попиту на послуги туристичної фірми у 2015-2016 рр. У порівнянні із звітним періодом 2015 р., можемо спостерігати не значне збільшення загальної кількості туристів.

5. Проаналізувавши пропозиції найближчих конкурентів і інших туристичних фірм Одеського регіону, ми прийшли до висновку, що можна розвивати нішу дегустаційних турів України у сфері сільського зеленого туризму. У зв'язку з цим, виникає необхідність підвищення конкурентоспроможності послуг підприємства шляхом стимулювання персоналу та агентської мережі, більш ретельному підходу до вибору рекламних засобів. Для поліпшення свого стану слід розширити частку ринку за рахунок створення конкурентної переваги, яке може бути виражено в розробці нового конкурентоспроможного продукту на ринку сільського зеленого туризму.

6. Для диверсифікації діяльності туристичного підприємства нами розроблений і пропонується до впровадження новий туристичний продукт на ринку сільського зеленого туризму на підставі партнерських договорів з ТП «Колоніст». За умови повної комплектації групи у 26 чоловік, туристичне підприємство отримує виручку 32110 грн. Для отримання прибутку у розміру 55000 гривень необхідно продати 133 одиниць розробленого туру.

7. Запропоновано заходи щодо підвищення якості обслуговування споживачів шляхом створення внутрішньокорпоративного центру навчання з метою розширення професійних навичок співробітників, підвищення мотивації персоналу, а також згуртування колективу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Смолій В. А. Енциклопедичний словник – довідник з туризму / В. А. Смолій, В. К. Федорченко, В. І. Цибух. Передмова В. М. Литвина. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2006. – 372 с.
2. Світовий досвід організації сільського туризму: [метод. посіб. Вип. 1]. – Одеса: Центр розвитку та правової підтримки села, 2009. – 54 с.
3. Нездоймінов С. Г. Туризм як фактор регіонального розвитку: методологічний аспект та практичний досвід: монографія / С. Г. Нездоймінов. – Одеса: Астропринт, 2009. – 304с.
4. Герасименко В. Г. Аграрний туризм як вид підприємництва: монографія / В. Г. Герасименко, С. Г. Нездоймінов. – Одеса: Пальміра, 2011. – 178с.
5. Рутинський М. Й. Сільський туризм: Навч. посібник / М. Й. Рутинський, Ю. В. Зінько. – К.: Знання, 2006. – 271 с.
6. Кудла Н. Основи сільського туризму: Науково-теоретичний аспект / Н. Кудла. – Дрогобич, 2006. – 62 с.
7. Шимечко Г. Ї. Агротуризм як напрям підприємництва: теорія і практика: монографія / Г. Ї. Шимечко, Г. В. Черевко. – Львів: Ліга-Прес, 2009. – 206с.
8. Липчук В. В. Агротуризм: організаційно-економічні засади розвитку: монографія / В. В. Липчук, Н. В. Липчук. – Львів: СПОЛОМ, 2008. – 160с
9. Нездоймінов С. Г. Кластерні об'єднання підприємців як територіально-виробнича форма оптимізації туристично-рекреаційного господарства Одеського регіону// Науковий вісник: зб. наук. праць / С. Г. Нездоймінов. – Одеса: ОДЕУ, 2009. – №19(97). – С.53-65.
10. Кравцов С. С. Система державних гарантій розвитку сільського зеленого туризму в Україні // Вісник ДІБТ. – 2008.- №13. – С.41-47.
11. Інформаційні матеріали з питань розвитку сільського зеленого туризму (поради сільському населенню). Упорядники: В. Васильєв, М. Осипова. – ООСДС «Центр розвитку та правової підтримки села». – 2008. – 52с.

12. Нездоймінов С. Г. Соціально – економічні передумови формування територіальної мережі агротуризму / С. Г. Нездоймінов, Н. М. Андреева // Економічний вісник Донбасу. Науковий журнал. - 2013. - № 3(33). - С. 110 - 114.
13. Постанова КМУ від 19 вересня 2007 р. N 1158. Про затвердження Державної цільової програми розвитку українського села на період до 2015 року із змінами і доповненнями, внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2011 року N1390. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://minagro.gov.ua/apk>
14. Наявність фермерських господарств в Україні станом на 01. 07. 2014 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/express.htm>
15. Про проект Закону України "Про внесення змін до Закону України "Про особисте селянське господарство" щодо розвитку сільського зеленого туризму". [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T030742.html
16. Економіка регіонів у 2015 році: нові реалії і можливості в умовах започаткованих реформ – К.: НІСД, 2015. – 92 с.
17. Нездоймінов С. Г. Державне – приватне партнерство у сфері рекреації та туризму в контексті соціальної відповідальності / С. Г. Нездоймінов, Н. М. Андреева // Соціальна відповідальність влади, бізнесу, громадян: монографія: у 2-х т. / за заг. ред. Г. Г. Півняка; М-во освіти і науки України; Нац. гірн. ун-т. – Д.: НГУ, 2014. – Т. 2. – С. 231–237.
18. Інвестиційна стратегія Одеської області на 2011 – 2015 роки. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://ved.odessa.gov.ua/clov-programi/>
19. Нездоймінов С. Г. Підприємницький вектор розвитку регіонального туризму: монографія / С. Г. Нездоймінов. – Одеса: Пальміра, 2011. – 344 с.
20. Нездоймінов С.Г. Концептуальні засади формування стратегії диверсифікації на підприємствах туристичного бізнесу / С. Г.

- Нездоймінов, Н. Н. Андрєєва // Вісник економічної науки України. – 2013. – № 2. – С. 108-112.
21. Шикіна О. В. Моніторинг туристичного потоку в контексті стратегії регіонального розвитку / О. В. Шикіна, С. Г. Нездоймінов // «Dezvoltarea sistemelor sociale și economice într-un mediu competitiv la nivel global», conferinta internationala știintifico-practica, 29 februar, 2016. – Chisinau, 2016. – p. 167 – 171.
22. Туристична діяльність в Україні у 2016 році: статистичний збірник. – К.: Державна служба статистики України, 2017. – 272 с.
23. Послуги туристичні. Засоби розміщення. Терміни та визначення: ДСТУ 4527:2006. – [Чинний від 2006-10-01]. – К.: Держспоживстандарт України, 2006. – 28 с.
24. Кудла Н. Є. Сільський туризм. Основи підприємництва та гостинності. Навчальний посібник / Н. Є. Кудла. – К.: ЦУЛ, 2015. – 152 с.
25. Союз содействия развитию сельского зеленого туризма в Украине <http://www.greentour.com.ua/ukrainian/>
26. Центр развития сельского зеленого туризма в Одесской области <http://www.tourcenter.odessa.ua/>
27. Герасименко В. Г. Оцінка туристично-рекреаційного потенціалу регіону: монографія / В. Г. Герасименко, Г. К. Бедрадіна, С. С. Галасюк та інші / за заг. ред. В. Г. Герасименко. – Одеса: ОНЕУ, 2016. – 262 с.
28. Семенов В. Ф. Територіальні умови і стратегії розвитку туризму в регіонах / В. Ф. Семенов, О. В. Басюк // Вісник Одеського національного університету. – 2014. – Т. 19. – Вип. 2. – С. 78-81.
29. Лебедев І. В. Туризм і рекреація як фактори формування людського капіталу / І. В. Лебедев // Сучасні проблеми та перспективи розвитку туристичної галузі: збірник наукових праць. – Одеса: Купрієнко С.В., 2017. – С. 32-36.

30. Лебедев І. В. Соціальне значення туризму / І. В. Лебедев // Туристичний бізнес: Світові тенденції та національні пріоритети: збірник наукових праць : матеріали VIII міжнародної науково-практичної конференції, 27 жовтня 2017 року. – Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2017. – С. 71-81.
31. Давиденко І. В. Сучасні напрями стратегічного управління туристичним підприємством / І. В. Давиденко // Економічні студії. – Львів: ГО «Львівська економічна фундація», 2017.- №2 (15) – С. 23-27.
32. Давиденко І. В. Основні компоненти туристично-рекреаційного потенціалу / І. В. Давиденко // Соціально-економічні проблеми сучасності та концепція сталого розвитку в Україні та світі: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. – Дніпропетровськ: НО «Перспектива», 2014. – Ч. 2. - С. 49-52.
33. Герасименко В. Г. Ринки туристичних послуг: стан і тенденції розвитку: монографія / В. Г. Герасименко, С. С. Галасюк, С. Г. Нездойминов [та інші]. – Одеса: Астропринт, 2013. – 304 с.
34. Герасименко В. Г. Оцінка туристично-рекреаційного потенціалу регіону: монографія / В. Г. Герасименко, Г. К. Бедрадіна, С. С. Галасюк та інші / за заг. ред. В. Г. Герасименко. – Одеса : ОНЕУ, 2016. – 262 с.
35. Давиденко І. В. Стан і фактори розвитку регіонального ринку туристичних послуг / І. В. Давиденко // Вісник соціально-економічних досліджень : зб. наук. пр. / ред. М. І. Зверяков; Одеський держ. екон. ун-т. – Одеса, 2007. – Вип. 27. – С. 101-107.
36. Михайлюк О. Л. Перспективи розвитку винних туристичних кластерів на Півдні України / О. Л. Михайлюк // Науковий вісник. Одеський національний економічний університет. Всеукраїнська асоціація молодих науковців. – Науки: економіка, політологія, історія. – 2013. - №1 (181). – С. 29-41.
37. Михайлюк О. Л. Перспективи розвитку сільського (зеленого) туризму в Одеській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/handle/123456789/1082>